

w sprawie przyjęcia do realizacji przez Powiat Nowotomyski programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową z terenu powiatu nowotomyskiego na lata 2024-2026 oraz programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową z terenu powiatu nowotomyskiego na lata 2024-2026

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową z terenu powiatu nowotomyskiego na lata 2024 – 2026

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424).
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. 2023 poz. 1166).
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164).
- Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232).
- Uchwała Nr XVII/119/2016 Rady Powiatu Nowotomyskiego z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia do realizacji: „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2016-2026”.
- Materiały instruktażowe dotyczące opracowania i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową na terenie województwa wielkopolskiego z dnia 14 grudnia 2023 r., opracowane przez Wydział Polityki Społecznej w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu.

1. Diagnoza występowania przemocy domowej wśród mieszkańców powiatu nowotomyskiego:

W 2023 r. w powiecie nowotomyskim zakres występowania zjawiska przemocy domowej przedstawiał się następująco:

	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty	82	90	113
Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych w ramach procedury Niebieskie Karty	266	281	392
Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty	99	81	90
Liczba dzieci krzywdzonych, którym zapewniono bezpieczeństwo w myśl art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy	8	7	4

Zgodnie z przepisami w przypadku wystąpienia przemocy domowej osobom doznającym przemocy przysługuje ochrona przed dalszym krzywdzeniem poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania do osób pokrzywdzonych. W 2023 r. Prokuratura Rejonowa w Nowym Tomysłu zastosowała wobec osób stosujących przemoc domową: 5 aresztów (w 2022 r. było 8), 20 dozorów policji z zakazem kontaktowania i zbliżania do osób pokrzywdzonych (w 2022 r. było 23), 20 nakazów opuszczenia lokalu (w 2022 r. było 20).

Ze zgromadzonych danych liczbowych wynika, iż skala zjawiska przemocy domowej w porównaniu z 2022 r. wzrosła.

Na podstawie sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2016-2026 za 2023 rok, można stwierdzić, że większość zadań została zrealizowana. Podstawę Programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy osobom doświadczającym i stosującym przemoc domową powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszystkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań zawartych w Programie daje szansę stworzenia jednolitej procedury wsparcia osób uwikłanych w przemoc domową oraz zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy.

Dnia 22 czerwca 2023 r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej, które nadały zmieniony charakter funkcjonowaniu zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych. Zmiany wprowadzone zostały ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535).

W szczególności zmienione zostały przepisy dotyczące samej procedury „Niebieskie Karty”, a także rozwiązań mających służyć poprawie sytuacji osób dotkniętych przemocą. Przepisy, które weszły w życie zmieniają terminologię stosowaną w ustawie – pojęcie „przemocy w rodzinie” zostało zastąpione „przemocą domową”. Zmiana ta zapewnia właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemoc, a nie rodzinę jako taką, w której przemoc występuje. Jednocześnie konwencja stambulska definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemoc fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub między byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie. Nowelizacja rozszerza również dotychczasowe formy przemoc domowej o dwie kolejne tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Osoby stosujące przemoc domową zobowiązane są do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych, z których będą musiały przedstawić zaświadczenie o przystąpieniu do takiego programu oraz jego ukończeniu. W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązku uczestniczenia w ww. programach ustawodawca przewidział karę w postaci ograniczenia wolności albo grzywny.

Nowe regulacje prawne zawarte w ustawie o przeciwdziałaniu przemoc domowej zostały wprowadzone dla zwiększenia skuteczności egzekwowania prawa do życia i zdrowia, poszanowania godności osobistej każdego człowieka oraz w celu zapewnienia wszystkim osobom doświadczającym przemoc domowej właściwej i fachowej pomocy ze strony wszystkich instytucji powołanych do działania na ich rzecz.

2. Założenia:

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową ma na celu zmianę wzorców ich zachowań.

3. Cele:

3.1. Cel główny:

Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemoc oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemoc.

3.2. Cele szczegółowe:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemoc,
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,

- poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

4. Adresaci:

Adresatami programu są osoby stosujące przemoc domową skierowane przez zespoły interdyscyplinarne. Jednakże dopuszcza się również dopuszcza się osoby dobrowolnie zgłaszające chęć udziału w programie.¹

Program adresowany jest do osób, które mimo ukończenia programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową, nie wykazują zmiany postaw i zachowań. Są to osoby, wobec których stwierdzono konieczność podjęcia pogłębionych oddziaływań terapeutycznych i psychologicznych, celem zmiany patologicznego wzorca ich zachowań i zaprzestania stosowania przez nich przemocy domowej.

Program adresowany jest do dorosłych kobiet i mężczyzn mieszkających w powiecie nowotomyskim.

5. Zasady ogólne udziału w programie:

Osoba może zostać skierowana do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarne, następnie otrzymuje stosowne zaświadczenie.

Osoby, które chcą wziąć udział w programie powinny złożyć w tutaj Centrum deklarację chęci udziału w programie (załącznik nr 1). Następnie przechodzą etap kwalifikacji, podczas którego opracowana zostaje diagnoza wstępna. Po zakwalifikowaniu do udziału w programie

Opracowanie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Zgodnie z art. 9 b ust. 2, pkt 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań zespołu interdyscyplinarne należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w tym kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

W zapisach art. 4 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wskazano cel stosowania programów dla osób stosujących przemoc domową tj. programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową oraz programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Z uwagi na powyższe za uzasadnione należy uznać umożliwienie osobom stosującym przemoc domową, posiadającym motywację do zmiany – uczestnictwo w programach.

uczestnik podpisuje kontrakt terapeutyczny (załącznik nr 2), w którym akceptuje zasady korzystania z programu i jego ukończenia.

Przez uczestnika programu rozumie się osobę, która podpisała kontrakt.

W programie mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

Po zrealizowaniu programu, jego uczestnik w zależności od osiągniętych zmian, może ponownie zostać zakwalifikowany do udziału w nim.

Program jest realizowany w formie edycji.

6. Czas trwania dla jednego uczestnika:

40 godzin zegarowych - sesji indywidualnych (minimum raz w tygodniu zgodnie z założonym harmonogramem spotkań).

7. Miejsce realizacji programu:

Nowy Tomyśl

8. Formy i metody pracy:

Forma pracy – indywidualna (sesje indywidualne).

Metody pracy: psychoterapia (w jednym z uznawanych nurtów psychoterapii) i psychoedukacja.

Zakres pracy psychoterapeutycznej w zależności od potrzeb dotyczyć będzie m.in.: funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, wzorców zachowań i relacji, mechanizmów nimi kierujących, sposobów radzenia sobie ze stresem, trudnymi emocjami, sposobów rozwiązywania konfliktów i poszerzania wglądu.

Psychoedukacja obejmie m.in. następujące tematy: przemoc (jej rodzaje, źródła, konsekwencji, w tym prawne skutki stosowania przemocy domowej, mity i stereotypy), prawno-społeczne normy stosowania przemocy, skuteczną komunikację interpersonalną, metody wychowawcze bez stosowania przemocy.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach program może być prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

9. Realizatorzy:

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu. Program będzie prowadzony przez jedną osobę gwarantującą wysokiej jakości usługi, spełniającą wymogi zawarte w § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

10. Zakładane rezultaty:

- wyeliminowanie stosowania przemocy domowej u osób uczestniczących w programie,
- zwiększenie jakości życia uczestnika programu i innych osób, w tym jego rodziny,

- zwiększenie świadomości uczestnika programu w zakresie funkcjonowania własnej osoby, jak i potrzeb oraz możliwości innych osób, w tym rodziny,
- nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach emocjonalnie trudnych, w tym rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy,
- poszerzenie kompetencji osobistych uczestników programu.

11. Ewaluacja oraz monitorowanie efektów programu:

Raz w roku prowadzący program będzie sporządzał sprawozdanie z jego realizacji, w tym z zakresu liczby uczestniczących osób i realizacji godzin programu przez poszczególne osoby biorące w nim udział.

Po zakończeniu pełnego programu prowadzący sporządzi informację o liczbie godzin programu zrealizowanych przez uczestnika oraz przeprowadzi ewaluację przebiegu prowadzonych oddziaływań, osiągniętych celów i efektów. Ewaluacja będzie sporządzana indywidualnie dla każdego uczestnika. Przy prowadzeniu działań ewaluacyjnych prowadzący będzie współpracował z instytucjami pomocowymi z terenu powiatu oraz osobami bliskimi (np. rodzina, partner/ka) uczestnika programu.

W okresie do trzech lat od ukończenia programu prowadzony będzie monitoring funkcjonowania uczestnika programu w relacjach z jego otoczeniem (np.: poprzez kontakt z uczestnikiem, jego rodziną i instytucjami). Monitoring ten w szczególności dotyczyć będzie stosowania przemocy przez uczestników programu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zespół specjalistów PCPR w Nowym Tomysłu może podjąć decyzję o skróceniu okresu prowadzonego monitoringu.²

Wyniki ewaluacji i monitoringu są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych.

12. Warunki ukończenia programu:

Warunkiem ukończenia programu i wystawienia zaświadczenia o jego realizacji, jest obecność uczestnika w co najmniej 95% godzin programu (dopuszcza się 2 nieobecności).

13. Dokumentacja:

Prowadzący program zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji potwierdzającej jego realizację np. w postaci:

2 Zgodnie z zapisem pkt. 7 zawartego w materiałach instruktażowych dla podmiotów prowadzących program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową wskazano, iż monitoring i ewaluacja mają być prowadzone przez okres do 3 lat po zakończeniu programu. Taki zapis jest zgodny z wskazaniami zawartymi w punkcie 3.4.5. Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Jako wskaźnik realizacji tego punktu wskazano liczbę osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej. Zatem to podmiot prowadzący program podejmuje decyzję o sposobie i okresie badania jego skuteczności, biorąc pod uwagę przede wszystkim dobro osób doznających i stosujących przemoc, możliwości kontynuowania wsparcia względem tych osób, a także własne możliwości (sytuacja lokalna, zasoby kadrowe, zasady współpracy z ewentualnym realizatorem zewnętrznym).

- skierowania,
- deklaracji,
- diagnozy wstępnej (diagnoza obejmuje przynajmniej następujące zagadnienia: okoliczności zgłoszenia do programu, sytuacja rodzinną i zawodową, cechy osobiste istotne dla pracy psychologiczno-terapeutycznej, decyzję o kwalifikacji do udziału w programie),
- kontraktów,
- list obecności,
- sprawozdań,
- notatek np. z ewaluacji i monitoringu efektów programu,
- zaświadczeń.

14. Źródło finansowania:

Budżet państwa.